

GISSA, v. a. o. n. 1. (i fornspråket *Gæta*) 1) Med ledning af vissa sannolikheter yttra sin förmodan om förhållandet med någon obekant, oviss sak. *Kan ni g., hvarifrån jag kommer, huru mycket jag gifvit för hästen, jag köpt? Han har g-t min tanke, äfv. g-t till min tanke. Du har g-t rätt. G., hvem som sagt det. G. till ens afsigter. Jag g-r på honom, att det är han. G. en gåta, utleta ordet därför, tydningen deraf. G. sig fram, hjälpa sig fram, utleta något genom gissning. G. hit och dit, likt och olikt, förlora sig i gissningar, gissa både rimligt och orimligt. — *Gissande*, n. 4.*

GISSEL, j'iss'l, m. o. n. 3. 1) (i äldsta tider) Straffredskap, bestående i en piska af läderremmar, med skaft och ett stycke bly eller jern i snårten. — 2) (i medeltiden) Ett slags dylik piska, hvarmed botgörare piskade sig, för att döda sitt kött samt med dess lustar och begärelser. — 3) (fig.) Plågoris. *Attila var en g. för menskligheten.*

GISSLA, v. a. 1. 1) Piska med gissel (bem. 1 o. 2). — 2) (fig.) Hemsöka med plågor till straff. *Herren g-de Israeliterna för deras synder. — Syn. Se Straffa. — Gisslande*, n. 4. o. *Gissling*, f. 2.

GISSLAN, se *Gislan*.

GISSNING, f. 2. 1) Yttrande af sin förmodan om förhållandet med någon obekant, oviss sak, grundad på någon större eller mindre sannolikhet. *Efter flera g-ar hittade han äntligen på ordet till gåtan. — 2) Innehållet af hvad man gissar. Låt höra din g.*

GISSNINGSVIS, adv. Såsom gissning, i egenkap af gissning. *G. yttra något.*

GISTA, f. 1. Se *Nolgista*.

GISTA, v. a. 1. *G. mall*, torka det.

GISTEN, a. 2. neutr. — *et.* Säges om laggkärl, som genom torka blifvit otäta, så att de läcka.

GISTNA, v. n. 1. (om laggkärl) Blifva otät af torka.

GITTA, v. n. 1. Ind. pres. sing. *Gitter* (någon gång i skrift *Gittar*). Impf. *Gittade*, vanligare *Gitle* (i folkspråket ännu kvarstående *Gat*, för sing.). Sup. *Gittat*. Utan imper. o. particip. 1) Kunna, förmå. Brukas för denna mening numera endast i lagstil. *G-tter han ej böta, plikte med kroppen. — 2) (pop. o. fam.) Förmå sig till, vårda sig, vilja, idas. Jag g-tter ej gå dit. Jag g-tter ej svara henne. Jag g-tter inte höra sådant slarf. Hon är så lat, att hon g-tter knappt resa sig upp af stolen.*

GITTRA, f. 1. (skepp.) Kort, till hälften urhållad stång, som begagnas att, vid rengöring af ett fartygs sidor, ösa vatten på desamma.

GJORD, jord (i dagligt tal: jol), f. 2. (i fornspråket *Giörd*) Bredd, starkt band af hamp- eller lingarn, till sadeltyg, stolsitser, sängbottnar o. d. Har sammansättningarna Sadel- o. Bukgjord. Skrifves af somliga oriktigt *Jol*.

GJUTA, jüta, v. a. 3. Ind. pres. sing. *Gjuter*; pl. *Gjuta*. Impf. sing. *Göt* (skrifves orätt *Gjöt*); pl. *Göto*. Imper. sing. *Gjut*; pl. *Gjulen*. Konj. impf. *Göte*. Sup. *Gjutit*, föråldr. *Gutit* (g hårdt). Part. akt. *Gjutande*; part. pass. *Gjuten*, föråldr. *Guten*. 1) Uthålla ett flytande ämne. *G. vatten ur ett kärl i ett annat. G. vatten på marken.* (Fig.) *G. tårar, gråta. G. olja på elden, se Eld. G. út, öfver, se Utgjuta, Öfvergjuta. — Syn. Hålla, Slå, Uthålla, Utslå, Utgjuta. — 2) Hålla en smält metall i en hällighet eller fördjupning af någon viss, på förhand bestämd*

skapnad, för att gifva metallen en form, som den äfven efter kallnandet bibehåller. Har till objekt både sjelfva metallen och det som genom gjutningen formas och tillverkas. *G. metaller, jern, brons, koppar. G. den smälta metallen i en form. G. grytor och pannor af jern. G. af, ihöp, öm, se Afsjuta, Hopgjuta, Omgjuta.*

GJUTANDE, n. 4. Handlingen, förfarandet, då något gjutes (i alla bem.).

GJUTARE, m. 3. Arbetare, som förrättar gjutningen vid gjutierier.

GJUTBAR, a. 2. Som låter gjuta sig, som kan gjutas. *G. metall.*

GJUTEN, part. pass. af *Gjuta*. Brukas nästan adjektivt i uttrycket *G-et jern*.

GJUTERI, n. 3. 1) Inrättning med tillhörande verktyg och maskiner, för metallers gjutning. — 2) Stället, der en sådan inrättning finnes. — 3) Konsten att gjuta. — 4) Sjelfva arbetet dervid.

GJUTFLASKA, f. 1. Se *Formflaska*.

GJUTFORM, m. 2. 1) Form, hvaruti metaller gjutas. Jfr. *Form, B.* — 2) Sjelfva fördjupningen deruti.

GJUTGODS, n. 3. 1) Gjutet stycke, gjuten pjes. — 2) (kollektivt) Alla slags af metall gjutna saker.

GJUTGROP, f. 2. Grop framför en smältugn, der gjutfornarne äro uppställda eller nergrädda.

GJUTHUFVUD, n. 4. pl. — *hufvuden*. Se *Ingöte*.

GJUTHUS, n. 3. Byggnad, uppförd till gjutning af större metallpjeser, såsom klockor, kanoner, statyer, m. m.

GJUTHÅL, n. 3. Se *Ingöte*.

GJUTKONST, f. 3. Se *Gjutningskonst*.

GJUTNING, f. 2. Förfarandet, då metaller smältas och deraf formas hvarjehanda pjeser.

GJUTNINGSKONST, f. 3. Konsten att gjuta metaller.

GJUTRAND, m. 3. pl. — *ränder*. Se *Gjutsöm*. **GJUTSAND**, m. sing. Fin sand, som begagnas vid gjutning.

GJUTSLEF, f. 2. pl. — *slevar*. Slef, hvarmed vid gjutning den smälta metallen hålles i formarna.

GJUTSTEN, m. 2. Benämning på 3 fot långa, 3 fot breda, 1 fot tjocka granitkifvor, som begagnas vid messingstillverkning.

GJUTSTÅL, n. 3. Stål, som erhålles genom brännståls smältning i degel, under betäckning af glas.

GJUTSÖM, m. 2. pl. — *sömmar*. Upphöjdt streck på ytan af gjutgoods, uppkommet deraf, att den smälta malmen trängt sig fram på de ställen, der delarne af gjutfornen sluta tillsammans.

GJUTTÅNG, f. 3. pl. — *tånger*. Tång, hvarmed vid gjutning smältdegeln tages ur elden.

GLACE, glass, m. 3. (fr.) Fruktsaft, som man låtit frysa under omröring med enkom dertill inrättad spade, i en så kallad Glacedosa. — Skrifves äfv. *Glass*.

GLACEDOSA, gläsdösa, f. 1. (kondit.) Dosa af tenn eller jernbleck, ½ aln hög och 1 kvarter i diameter, hvari man under omröring med spade låter fruktsaft frysa till glace, sedan dosan blifvit nedsatt i en med krossad is fylld balja, kallad Frysbalja. Äfv. *Glassdosa*.

GLACÉ-HANDSKE, gläsé-handske, m. 2. pl. — *handskar*. Glättad handske.

GLACEPUNSCH, glässpünnsch, m. 3. (kondit.) Punsch af champagne och arack, som man låtit frysa till glace. Äfv. *Glasspunsch*.